

supervision is covered, which implies the implementation by students of professional practice under the guidance of a qualified specialist.

It justifies the need to support the future specialists within supervision, providing for the creation of optimal conditions for the formation and development of reflection and key professional competencies necessary for solving the professional tasks and the like. The features of the use of interactive techniques, training in higher education, which increase the efficiency of professional competence, personal development, improvement and development of future specialists at the cognitive, emotional-sensual, behavioral and personal levels, are determined.

The stage of professional training is defined as a rather difficult period in the development of a personality in a social work specialist, which forms the prosocial values, the internal motivation for learning, orientation, ensures the acquisition of professional knowledge and skills, the formation of holistic ideas about professional activity and a positive attitude towards the profession and self. as a social work specialist and the like.

Key words: *self-determination, professional training stage, social work specialist, stages of professional development.*

Балахтар Валентина Візиторівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

УДК 159.923:159.94

Бірон Б.В.

ПОЗИТИВНІ ОСОБИСТІСНІ РИСИ ЯК ПРЕДИКТОРИ СОЦІАЛЬНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

У статті розглянуто позитивні особистісні риси у якості предикторів відчуття соціального благополуччя. Зазначено актуальність дослідження соціального благополуччя як необхідну умову ортобіозу людини. Вказано, що виступаючи перспективною концептуалізацією позитивного соціального здоров'я, цей конструкт звертає увагу дослідників на позитивні психологічні феномени. Вибірка дослідження становить 125 осіб, що навчаються у Одеському Національному Університеті ім. І.І. Мечникова. Використовувалися українські переклади опитувальника позитивних особистісних рис (PPTQ), шкали соціального благополуччя К. Кіза (SWBS), а також спеціально створена анкета для об'єктивної оцінки матеріального стану. Розраховано моделі множинного регресійного аналізу. Показано, що культурна ідентифікація чинить додатні ефекти на соціальне прийняття та соціальну актуалізацію. Обговорено амбівалентну сутність зовнішньої орієнтації, яка чинить від'ємний ефект на соціальне прийняття і додатній на соціальний внесок. Визначено, що

культурна ідентифікація виступає медіатором взаємовідношень між об'єктивним рівнем матеріального стану та соціальним прийняттям. Окреслені перспективи подальших розвідок у цьому напрямку.

Ключові слова: *соціальне благополуччя, позитивні риси особистості, ортобіоз, предиктори, ефект медіації, шляхові діаграми.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження проблеми суб'єктивного благополуччя у вітчизняній психології обумовлена передусім вивченням тих процесів, що мають місце в українському соціумі: загрози благополуччя нації, економічні трансформації, невиконання соціальних обов'язків, військова агресія на Сході та в Криму тощо. Люди постійно стикаються з цими викликами, тому питання суб'єктивного благополуччя необхідно розглядати у соціальному контексті. Американський психолог та соціолог К. Кіз [11] обґрунтував і перевірів соціальну модель благополуччя. За визначенням вченого соціальне благополуччя є позитивною оцінкою індивідом його умов та функціонування у суспільстві. Саме така постановка питання дозволяє розглядати соціальне благополуччя як необхідну умову ортобіозу людини. С точки зору соціального благополуччя люди визначаються як психічно здорові, коли вони відчують, що вони належать і сприяють суспільству, що вони розуміють, як функціонує суспільство, і вважають, що суспільство розвивається в позитивному напрямку [11].

В українській психологічній науці проблемою соціального благополуччя займалися наступні дослідники – А.Г. Четверик-Бурчак [8] Т. Данільченко [4], які запропонували вітчизняні адаптації психодіагностичних інструментів для дослідження цього конструкту. Проблема соціального благополуччя також висвітлюється у вітчизняній соціологічній науці. О.М. Кириленко [6], розглядає соціальне благополуччя з точки зору феліцитарного підходу. Слід зазначити також праці таких видатних представників, які стосувались схожого із соціальним благополуччям конструкту: Н. Паніною та Є. Головахою була апробована методологія інтегрованого індексу соціального самопочуття, який відображає рівень задоволеності різноманітних потреб населення (всього 44 показники) [3]. Окрім цього Київський Міжнародний інститут соціології (КМІС) у своїх національних дослідженнях 2012–2014 рр. використав два індекси, розроблених Левада-Центром: індекс соціального благополуччя та індекс індивідуального благополуччя, які відповідно включають три та чотири питання [7].

Поза сумнівом, соціальне благополуччя, виступаючи перспективною концептуалізацією позитивного соціального здоров'я, звертає увагу дослідників на позитивні психологічні феномени. Адже сьогодні в психології особистості все активніше затверджуються положення позитивної психології (М. Селігман, Р. Петерсен, Р. Мак-Каллоу, М. Чиксентміхаї та ін). Згідно з цими положеннями, можна визначити, що позитивна психологія - це вивчення умов та процесів, які

сприяють поточному або оптимальному функціонуванню людей, груп та інституцій [9, р. 104].

Незважаючи на близькість цих конструктів, недослідженим залишається питання співвідношення позитивних рис особистості та соціального благополуччя. Саме цим визначається насущна необхідність дослідження позитивних особистісних якостей в контексті вказаного аспекту благополуччя індивіда.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ряд робіт в межах як гедоністичної, так й евдемоністичної парадигми присвячено питанню детермінант благополуччя.

Інтегральний підхід щодо детермінант благополуччя, представлений у роботах М. Батуріна, С. Башкатова, Н. Гафарової [1]. Автори подають наступну модель детермінант благополуччя. Першу групу складають зовнішні (позаособистісні) детермінанти: біологічні, соціальні, матеріальні. До другої групи входять психологічні (особистісні) детермінанти. Третю групу детермінант благополуччя автори називають суб'єктивно-особистісним рівнем, до складу якого входять компоненти суб'єктивного благополуччя. Автори пропонують наступну структуру суб'єктивного благополуччя: афективний компонент (стійке, глобальне, позитивне ставлення до себе і світу); когнітивно-афективний (сукупність інтегрально-стійких оцінок себе й світу); когнітивний (стійка сукупність позитивних знань про себе й світ).

У контексті визначення позитивних та негативних детермінант стосовно благополуччя дослідник Ю. Кашлюк [5] відзначає, що усі детермінанти, які визначають рівень та структуру благополуччя, залежно від специфіки підходу до його розуміння, можна поділити на чотири групи. Перша група детермінант – соціально-економічні. У межах цієї групи існує взаємозв'язок між психологічним благополуччям та соціально-економічними показниками рівня життя, зокрема рівнем матеріального достатку. Другою групою детермінант є соціокультурні. Соціально-культурне середовище сприяє розвитку цілої низки нових форм поведінки особистості та виникненню якісно нових психологічних систем, які відображають світ соціальних відношень, власний світ, завдяки якому формується ставлення до себе та до інших людей. Третьою групою детермінант є біологічні. Завдяки генетичним детермінантам також можуть роз'яснюватися індивідуальна різниця у відчутті благополуччя. Пояснюється зв'язок між фізичним здоров'ям та психологічним благополуччям. Остання група детермінант – психологічні, коли благополуччя людини безпосередньо пов'язане із задоволенням її потреб, а основою благополуччя є задоволення психологічних потреб, а щасливі дні – це дні, коли в людини головна діяльність гармонізує з потребами [5].

Що стосується саме соціального благополуччя, то в процесі лонгитюдного дослідження П. Гіллом зі співавторами виявлено ряд особистісних чинників, що є його предикторами. По-перше, початкові рівні соціального благополуччя співвідносяться позитивно з початковим станом рівня

екстраверсії, доброзичливості, сумлінності, емоційної стабільності та відкритості новому досвіду. По-друге, зміни у соціальному благополуччі з плином часу співпадають із змінами в цих рисах, у тих же напрямках [10]. У іншому дослідженні С. Ламерс з колегами [12] досліджували, чи є особистісні риси диференційовано пов'язані з емоційним (тобто гедонічним благополуччям) та психологічним та соціальним благополуччям (тобто евдемонічним благополуччям). Автори показали, що екстраверсія та доброзичливість є чинниками соціального благополуччя.

В зазначених дослідженнях розкриваються питання соціального благополуччя та визначаються деякі передумови його формування. Проте дуже мало уваги приділяється аналізу причин того, чи можливо розглядати певні риси особистості у якості предикторів соціального благополуччя.

Мета статті полягає у визначенні індивідуальних позитивних якостей, які можуть виступати предикторами відчуття соціального благополуччя.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Вибірка дослідження становить 125 осіб, що навчаються у Одеському Національному Університеті ім. Мечникова. В дослідженій вибірці 31 особи (24,8%) є студентами 1-го курсу, 12 осіб (9,6 %) – студентами 2-го курсу, 30 осіб (20,1%) – студенти 3-го курсу, 30 осіб (20,1%) – студенти 4-го курсу, 23 особи (18,4 %) – 5-го курсу. Середній вік досліджуваних склав $M = 19,592$ років при стандартному відхиленні $SD = 2,004$ роки.

Методичний апарат дослідження було сформовано наступними методиками:

Анкета для об'єктивної оцінки матеріального стану студента. Анкета складалась з восьми пунктів, за якими оцінювалась наявність у власності нерухомості та певних цінних речей (квартира/будинки; земельна ділянка; авто/мотоцикл; дорогі ювелірні прикраси; комп'ютер, пральна машина, холодильник, пилосос). Розраховувався інтегральний бал як сума оцінок для кожного пункту, де можлива дихотомічна оцінка: 1 (є в наявності) та 0 (немає в наявності).

Опитувальник позитивних особистісних рис (англ. Positive Personality Traits Questionnaire) був розроблений у 2010 році К. Сінгхом та Ш.Д. Джа [13] для оцінки базових позитивних рис особистості, які актуальні для соціально-культурних особливостей Індії. У фінальній версії залишено 43 пунктів, що розподілено за чотирма шкалами: «Позитивний образ Я», «Залученість», «Зовнішня орієнтація» «Культурна ідентифікація». Відповіді оцінюються з використанням 5-бальної шкали відповідей Лайкерта, які варіюються наступним чином: 5 = Цілком мене стосується, 4 = У деякій мірі стосується мене, 3 = Нейтрально, 2 = У деякій мірі не стосується мене, 1 = Цілком мене не стосується. Ці варіанти відповідей вказують на рівень згоди чи незгоди з кожним із цих пунктів. Опитувальник позитивних особистісних рис К. Сінгха та Ш.Д. Джа в його україномовній версії було запропоновано в адаптації Б.В. Бірона та К.О. Портянкіної [2].

Шкала соціального благополуччя К. Кіза (англ. The Social well-being scale) у 1998 році К. Кізом [11]. Опитувальник дає можливість діагностувати притаманний індивідууму рівень соціального благополуччя, як один з аспектів позитивного підходу до дослідження ефективного життєздійснення людини. Коротка форма шкали складається із 15 тверджень, кожне з яких автор пропонує оцінити за шкалою від 1 (абсолютно згоден) до 7 (абсолютно не згоден). Шкала у відповідності до п'ятикомпонентної моделі соціального благополуччя містить п'ять субшкал: соціальне прийняття, соціальна актуалізація, узгодженість із суспільством, соціальний внесок й соціальна інтеграція. Шкалу соціального благополуччя К. Кіза в її україномовній версії було запропоновано в адаптації А. Четверик-Бурчак [8].

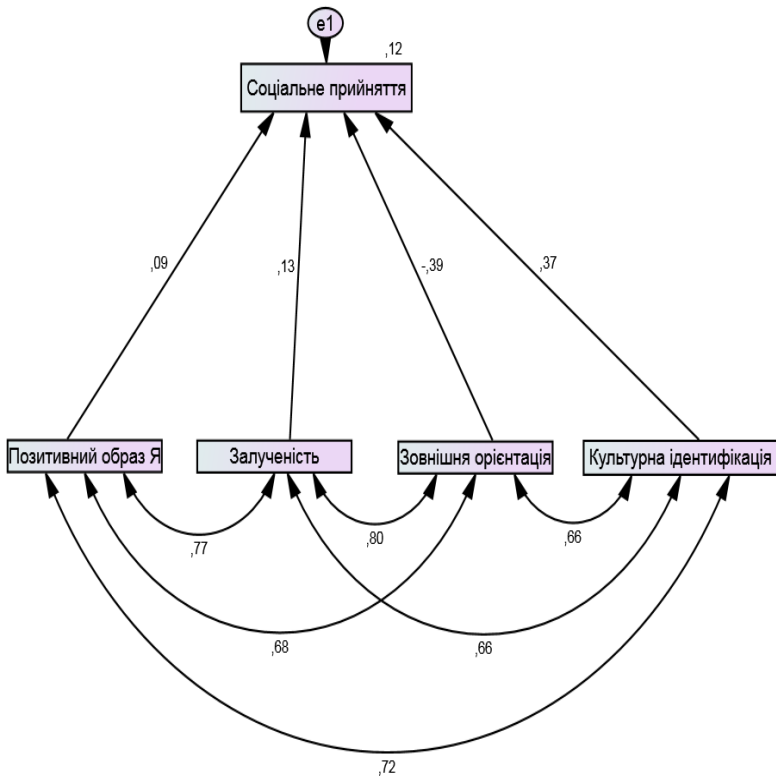

Рис. 1. Модель множинної регресії, що репрезентує позитивні риси особистості як предиктори соціального прийняття

На першому етапі дослідження проаналізовано моделі множинної регресії, в яких незалежними змінними виступають позитивні особистісні риси, а незалежними – показники соціального благополуччя. Так, для моделі

множинної регресії, що репрезентує позитивні риси особистості як предиктори соціального прийняття (Рис. 1), коефіцієнт детермінації становить $R^2 = 0,121$; $95\%CI = (0,068; 0,260)$; $p = 0,010$ – відповідно соціальне прийняття у середньому ступені пояснюється комплексом позитивних рис. Серед усіх базових позитивних рис особистості саме показники культурної ідентифікації ($\beta = 0,368$; $95\%CI = (0,149; 0,640)$; $p = 0,020$) та зовнішньої орієнтації чинять сильні ефекти ($\beta = -0,386$; $95\%CI = (-0,650; -0,118)$; $p = 0,014$) на соціальне прийняття. Ефект культурної ідентифікації є додатним тоді, як ефект зовнішньої орієнтації – від'ємним. Слабким ефектом характеризуються показник залученості ($\beta = 0,126$; $95\%CI = (-0,225; 0,471)$; $p = 0,432$). Ефектом, яким можна знехтувати – показник позитивного образу Я ($\beta = 0,088$; $95\%CI = (-0,233; 0,358)$; $p = 0,691$). Таким чином, у якості предикторів соціального прийняття можна розглядати культурну ідентифікацію (додатний ефект) та зовнішню орієнтацію (від'ємний ефект). Тобто, індивіди, що довіряють навколишнім, визнають їхню здатність бути добрими та працелюбними та відчувають себе комфортно в оточенні інших, виявляють орієнтацію людини на свою країну та культуру, але відчувають власну невпевненість, щоб вести інших.

Модель множинної регресії, що репрезентує позитивні риси особистості як предиктори соціальної актуалізації характеризується низьким коефіцієнтом детермінації: $R^2 = 0,042$; $95\%CI = (0;013; 0,1680)$; $p = 0,010$. Серед усіх базових позитивних рис особистості культурна ідентифікація є найбільш сильним предиктором соціальної актуалізації ($\beta = 0,251$; $95\%CI = (-0,065; 0,542)$; $p = 0,094$) – цей ефект є додатним і середнім за силою. Ефекти, якими можна знехтувати, мають показники зовнішньої орієнтації ($\beta = 0,077$; $95\%CI = (-0,246; 0,412)$; $p = 0,631$), позитивного образу Я ($\beta = -0,025$; $95\%CI = (-0,341; 0,227)$; $p = 0,794$) та залученості ($\beta = -0,025$; $95\%CI = (-0,341; 0,227)$; $p = 0,794$). Отже, певним предиктором соціальної актуалізації як упевненості в еволюції суспільства можна вважати показник культурної ідентифікації, проте статистична значущість ефекту ($p = 0,094$) показує, що він потребує подальшого вивчення на більших за обсягом вибірках.

У моделі множинної регресії, що репрезентує позитивні риси особистості як предиктори узгодженості із суспільством, коефіцієнт детермінації становить $R^2 = 0,025$; $95\%CI = (0;007; 0,141)$; $p = 0,010$, що характеризує низьку ступень пояснення дисперсії з боку цих якостей стосовно показника узгодженості із суспільством. Усі базові позитивні риси особистості характеризувались або слабким ефектом, або таким, яким можна знехтувати: культурна ідентифікація ($\beta = 0,121$; $95\%CI = (-0,159; 0,388)$; $p = 0,375$), позитивний образ Я ($\beta = 0,082$; $95\%CI = (-0,231; 0,333)$; $p = 0,614$), залученість ($\beta = -0,014$; $95\%CI = (-0,329; 0,289)$; $p = 0,878$) зовнішня орієнтація ($\beta = -0,033$; $95\%CI = (-0,317; 0,287)$; $p = 0,747$). Таким чином серед позитивних рис особистості предикторів показника узгодженості із суспільством не виявлено.

Для моделі множинної регресії, що репрезентує позитивні риси особистості як предиктори соціального внеску (Рис. 2) коефіцієнт детермінації

становить $R^2 = 0,060$; $95\%CI = (0;020; 0,217)$; $p = 0,010$, що є низькою величиною. Серед усіх базових позитивних рис особистості зовнішня орієнтація чинить найбільший ефект на соціальний внесок ($\beta = 0,269$; $95\%CI = (0,011; 0,566)$; $p = 0,044$). Слабкий ефект чинять показники позитивного образу Я ($\beta = 0,030$; $95\%CI = (-0,349; 0,349)$; $p = 0,794$), культурної ідентифікації ($\beta = -0,003$; $95\%CI = (-0,354; 0,374)$; $p = 1,000$) та залученості ($\beta = -0,055$; $95\%CI = (-0,498; 0,307)$; $p = 0,834$). Таким чином, у якості основного предиктора соціального внеску, ми можемо відмітити зовнішню орієнтацію людини. Тобто, на відчуття індивідом своєї «важливості» у суспільстві, цінності для оточуючих прямий вплив активність людини у соціальних зв'язках, а також впевненість людини у власних силах, які направлені на розвиток умінь, полягаючи у здатності вести за собою інших. Можна вказати на амбівалентну сутність зовнішньої орієнтації, яка є передумовою такого компоненту соціального благополуччя як соціальний внесок і знижує рівень соціального прийняття.

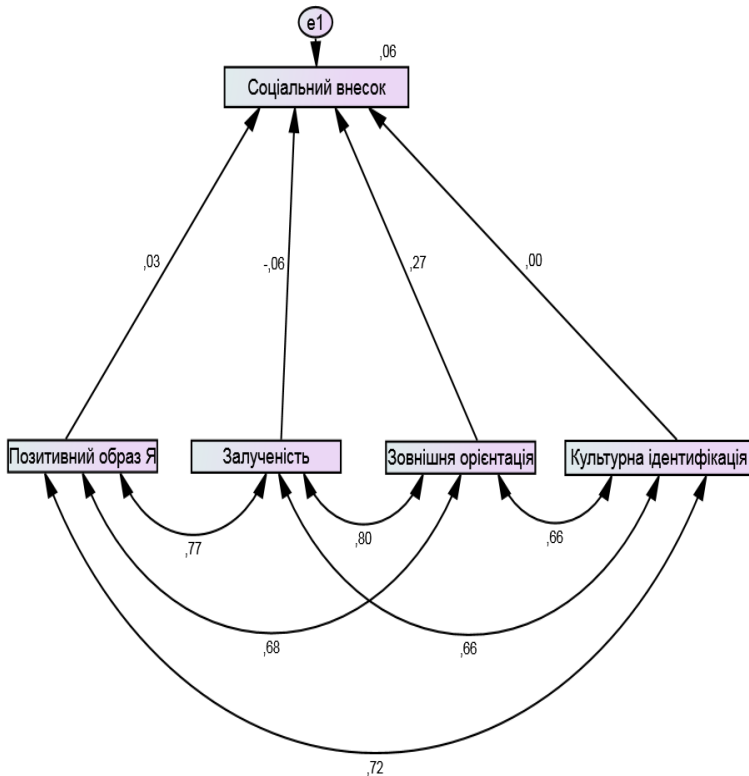

Рис. 2 Модель множинної регресії, що репрезентує позитивні риси особистості як предиктори соціального внеску

Стосовно моделі множинної регресії, що репрезентує позитивні риси особистості як предиктори соціальної інтеграції, можна зазначити, що коефіцієнт детермінації є низьким і становить $R^2 = 0,025$; $95\%CI = (0,008; 0,180)$; $p = 0,010$. Усі базові позитивні риси особистості характеризувались або слабким ефектом, або таким, яким можна знехтувати: зовнішня орієнтація ($\beta = 0,151$; $95\%CI = (-0,281; 0,502)$; $p = 0,531$), культурна ідентифікація ($\beta = 0,095$; $95\%CI = (-0,226; 0,510)$; $p = 0,494$), позитивний образ Я ($\beta = 0,058$; $95\%CI = (-0,275; 0,377)$; $p = 0,564$) та залученість ($\beta = -0,169$; $95\%CI = (-0,631; 0,216)$; $p = 0,496$). Таким чином серед позитивних рис особистості предикторів показника соціальної інтеграції не виявлено.

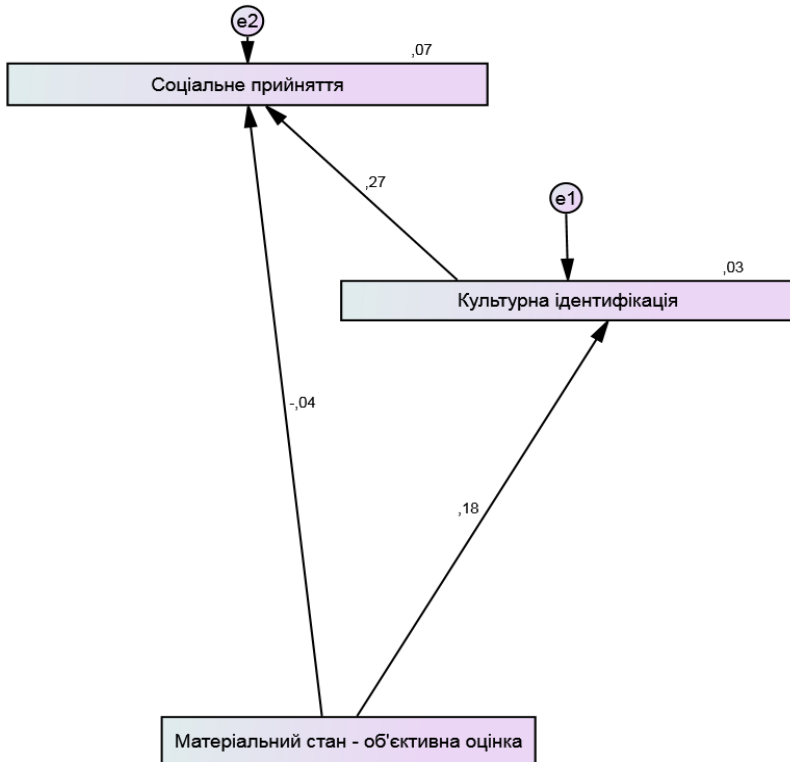

Рис. 3. Шляхова діаграма, що репрезентує ефект культурної ідентифікації як медіатора взаємовідношень між об'єктивною оцінкою матеріального стану та соціальним прийняттям

На наступному етапі дослідження проводилось вивчення ефектів медіації. Було проаналізовано 20 моделей, в яких предиктором виступає об'єктивна оцінка матеріального стану, результуючою змінною – показники соціального благополуччя, медіатором – показники позитивних рис особистості.

Далі наведено шляхову діаграму (Рис. 3) для найбільшого за значенням ефекту медіації, виявленого серед вказаних моделей.

В даній моделі культурна ідентифікація опосередковує взаємовідношення між об'єктивною оцінкою матеріального стану та соціальним прийняттям. Прямий ефект об'єктивної оцінки матеріального благополуччя на соціальне прийняття становить $\beta = -0,039$ 95%CI = (-0,160; 0,106); $p = 0,574$ і відповідно таким, що можна знехтувати. Прямий ефект об'єктивної оцінки матеріального благополуччя на культурну ідентифікацію є слабким $\beta = 0,179$ 95%CI = (-0,034; 0,299); $p = 0,093$. Прямий ефект культурної ідентифікації на соціальне прийняття є $\beta = 0,269$; 95%CI = (-0,058; 0,447); $p = 0,010$ і, відповідно, середньої сили. Виходячи з моделювання, опосередкований вплив соціального прийняття на культурну ідентифікацію є додатним і статистично значущим $\beta = 0,049$; 95%CI = (0,001; 0,107); $p = 0,050$, проте дуже слабким.

Таким чином, ми можемо висунути припущення, що об'єктивний рівень матеріального стану впливає на соціальне прийняття індивідом інших людей не безпосередньо, а через культурну ідентифікацію. Тобто, наявність матеріальних благ, гарантує певний культурний рівень для індивіда, в свою чергу наявність у людини цього рівня, чи ідентифікації з певними культурними традиціями, як наприклад те, що дитина у сім'ї повинна бути більш матеріально забезпеченою, гарантує певний рівень довіри навколишнім, відчуття комфорту в оточенні інших. Тобто, соціальне благополуччя в цьому аспекті засновується на певному матеріальному добробуті, але відбувається при умові ідентифікації із соціально-культурними правилами і нормами, існуючи у певному суспільстві.

Висновки. Таким чином, у якості предикторів соціального прийняття можна розглядати культурну ідентифікацію (додатній ефект) та зовнішню орієнтацію (від'ємний ефект). Стосовно відчуття індивідом своєї «важливості» у суспільстві, цінності для оточуючих предиктором є активність людини у соціальних зв'язках, а також впевненість людини у власних силах, які направлені на розвиток умінь, полягаючи у здатності вести за собою інших. Також певним предиктором соціальної актуалізації як упевненості в еволюції суспільства можна вважати показник культурної ідентифікації. Побудовано модель медіації, в якій показано, що об'єктивний рівень матеріального стану впливає на соціальне прийняття індивідом інших людей не безпосередньо, а через культурну ідентифікацію. Перспективами подальших досліджень виступають вивчення побудованих моделей на інших контингентах, а також ефектів позитивних рис на інші види благополуччя (емоційного, психологічного тощо).

Література

1. Батурін Н. Теоретична модель особистісного благополуччя / Н. Батурін, С. Башкатов, Н. Гафарова // Вестник ЮУрГУ, 2013. – Т. 6. – № 4. – С. 4–14.
2. Бірон Б.В. Вплив вдячності на переживання творчою особистістю стресових подій / Бірон Б.В. Портянкіна К.О. // Теоретичні і прикладні проблеми

психології : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – Луганськ : Вид-во СХУ ім. В. Даля. – 2017 – № 2 (43). – С.26-36.

3. Головаха Є. Соціальне самопочуття населення України до і після помаранчевої революції / Є. Головаха, Н. Паніна // Українське суспільство 1994–2005. Динаміка соціальних змін / за ред. В. М. Ворони, М. О. шульги. – К. : ІС НАНУ, 2005. – С. 95–106.

4. Данильченко Т. В. Методичні проблеми вивчення суб'єктивного соціального благополуччя / Т. В. Данильченко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Психологічні науки. - 2015. - Вип. 126. - С. 57-62.

5. Кашлюк Ю. Основні чинники, які впливають на психологічне благополуччя особистості / Ю. Кашлюк // Проблеми сучасної психології. - 2016. - Вип. 34. - С. 170-186.

6. Кириленко О.М. Благополуччя людей як об'єкт соціологічних досліджень: феліцитарний підхід / О.М. Кириленко // Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія : Соціологія. - 2016. - № 3. - С. 18-33.

7. Самопочуття мешканців України у травні 2016 року: економічні негаразди і щастя попри все [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=rus&cat=reports&id=636&page=1>.

8. Четверик-Бурчак А. Г. Опис та адаптація опитувальника «шкала соціального благополуччя» К.Кіза / А. Г. Четверик-Бурчак // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Психологія. - 2014. - № 1099, вип. 54. - С. 28-33.

9. Gable S.L. What (and Why) Is Positive/ S.L. Gable, J. Haidt //Psychology Review of General Psychology - 2005. – 9. – P. 103-110.

10. Hill P.L. Examining Concurrent and Longitudinal Relations Between Personality Traits and Social Well-being in Adulthood/ P.L. Hill, N.A. Turiano, D.K. Mroczek, B.W. Roberts// Social Psychological and Personality Science. - 2012. – 3(6). – P. 698–705.

11. Keyes C.L.M. Social Well-Being / C.L.M. Keyes // Social Psychology Quarterly. - 1998. - № 61(2). – P. 121-140.

12. Lamers S.M.A. Differential relationships in the association of the big five personality traits with positive mental health and psychopathology/ S.M.A. Lamers, J.W. Gerben, V. Kovács, E.T. Bohlmeijer // Journal of Research in Personality. – 2012. – 46 (5). – P. 517–524.

13. Singh K. The Positive Personality Traits Questionnaire: Construction and Estimation of Psychometric Properties / K. Singh, S.D. Jha/ Psychology Study. – 2010. - № 55(3). – P. 248–255.

Транслітерація

1. Baturin N. Teoretychna model' osobystisnoho blahopoluchchya / N. Baturin, S. Bashkatov, N. Hafarova // Vestnyk YUUrHU, 2013. – Т. 6. – № 4. – С. 4–14.

2. Biron B.V. Vplyv vdyachnosti na perezhyvannya tvorchoyu osobystystyu stresovykh podiy / Biron B.V. Portyankina K.O. //Teoretychni i prykladni problemy psykholohiyi : zb. nauk. prats' Skhidnoukrayins'koho natsional'noho universytetu im. V. Dalya. – Luhans'k : Vyd-vo SNU im. V. Dalya. – 2017 – № 2 (43). – S.26-36.

3. Holovakha YE. Sotsial'ne samopochuttya naseleण्या Ukrainy do i pislya pomaranchevoyi revolyutsiyi / YE. Holovakha, N. Panina // Ukrainy's'ke suspil'stvo 1994–2005. Dynamika sotsial'nykh zmin / za red. V. M. Vorony, M. O. shul'hy. – K. : IS NANU, 2005. – S. 95–106.

4. Danyl'chenko T. V. Metodychni problemy vyvchennya sub'yektyvnoho sotsial'noho blahopoluchchya / T. V. Danyl'chenko // Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu. Seriya : Psykholohichni nauky. - 2015. - Vyp. 126. - S. 57-62.

5. Kashlyuk YU. Osnovni Chynnyk, Yaki vplivayut' na psykholohichne blahopoluchchya osobystosti / YU. Kashlyuk // Problemy suchasnoyi psykholohiyi. - 2016. - Vyp. 34. - S. 170-186.

6. Kyrylenko O.M. Blahopoluchchya lyudey yak ob'yekt sotsiolohichnykh doslidzhen': felitsyarnyy pidkhid / O.M. Kyrylenko // Visnyk Natsional'noho universytetu "Yurydychna akademiya Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho". Seriya : Sotsiolohiya. - 2016. - № 3. - S. 18-33.

7. Samopochuttya meshkantsiv Ukrainy u travni 2016 roku: ekonomichni neharazdy i shchastya popry vse [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.kiis.com.ua/?lang=rus&cat=reports&id=636&page=1>.

8. Chetveryk-Burchak A. H. Opys ta adaptatsiya opytuval'nyka «shkala sotsial'noho blahopoluchchya» K.Kiza / A. H. Chetveryk-Burchak // Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya : Psykholohiya. - 2014. - № 1099, vyp. 54. - S. 28-33.

Biron B.V.

THE POSITIVE PERSONAL TRAITS AS PREDICTORS OF SOCIAL WELL-BEING

In the article positive personality traits are considered as predictors of a sense of social well-being. The topicality of the research of social well-being as a necessary condition for human orthobiosis is indicated. It is noted that speaking of promising conceptualization of positive social health, this construct draws the attention of researchers to positive psychological phenomena. The sample of the study is 125 students from Odessa I.I. Mechnikov. National University. Ukrainian translations of the Positive Personality Traits Questionnaire (PPTQ), the Social Well-Being Scale of C. Keyes (SWBS), as well as a specially created questionnaire for an objective assessment of the financial situation were used. The multiple regression models were calculated. It is shown that cultural identification has positive effects on social acceptance and social actualization. The ambivalent essence of outward orientation, which has a negative effect on social acceptance and a positive social contribution, is discussed. It is determined that cultural identification acts as a

mediator of the relationship between the objective level of material status and social acceptance. Prospects for further research in this direction are indicated.

Keywords: *social well-being, positive personality traits, orthobiosis, predictors, mediation effect, path diagrams.*

УДК 159.923.2:316.6

Бондарчук О. І.

СУБ'ЄКТИВНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЯК ІНДИКАТОР УСПІШНОГО ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ КЕРІВНИКІВ ОСВІТНІХ ОРГАНІЗАЦІЙ

У статті подано результати емпіричного дослідження особливостей суб'єктивного благополуччя керівників освітніх організацій як індикатора успішності їх життєвого шляху. Висвітлено сутнісні ознаки досліджуваних феноменів. Охарактеризовано ряд соціально-психологічних проблем, що можуть зумовити утруднення, як в успішному розгортанні життєвого шляху управлінців, так і в переживанні ними відповідного почуття суб'єктивного благополуччя.

Визначено емпіричні референти суб'єктивного благополуччя та успішного життєвого шляху керівників освітніх організацій, а також відповідні методики їх дослідження.

Наведено емпіричні дані щодо рівнів суб'єктивного благополуччя керівників освітніх організацій за їх емпіричними референтами – задоволеністю життя, інтересом до нього, послідовністю в досягненні життєвих цілей, позитивна оцінкою власних якостей і вчинків, загальним фоном тональності настрою тощо. За результатами дисперсійного аналізу констатовано найбільшу задоволеність життям управлінців, орієнтованих на служіння (роботу на благо інших людей на гуманістичних засадах).

Висвітлено особливості задоволеності життям і, відповідно, суб'єктивного благополуччя керівників залежно від їх кар'єрних орієнтацій; ступеня орієнтації на самореалізацію в усіх сферах життя, а не лише вертикальну кар'єру; здатності до сприйняття дійсності у нерозривному зв'язку подій минулого, теперішнього, майбутнього; усвідомлення їх впливу на свій життєвий шлях та його успішність.

Окреслено перспективи дослідження, пов'язані насамперед з доцільністю теоретичного обґрунтування, розроблення та апробації програми психологічного супроводу управлінців у контексті сприяння їх успішному життєвому шляху.

Ключові слова: *суб'єктивне благополуччя, керівники освітніх організацій, життєвий шлях особистості, задоволеність життям*